

MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE I ŠUMARSTVA

1998

Na temelju članka 38. stavka 4. Zakona o stočarstvu (»Narodne novine« 70/97. i 36/98.) ministar poljoprivrede i šumarstva, uz suglasnost ravnatelja Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo, donosi

PRAVILNIK

O KAKVOĆI SVJEŽEG SIROVOG MLIJEKA

1. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim se Pravilnikom propisuju zahtjevi kojima u pogledu kakvoće mora udovoljavati svježe sirovo mlijeko (u daljnjem tekstu: sirovo mlijeko) pri otkupu, način ispitivanja njegove kakvoće i uvjeti koje moraju ispunjavati ovlašteni i referentni laboratorij za ispitivanje kakvoće sirovog mlijeka.

Članak 2.

Otkupljivati se može sirovo mlijeko kojem je utvrđena kakvoća.

Smatra se da je utvrđena kakvoća sirovog mlijeka ako je ispitivanje obavio ovlašteni laboratorij na propisanom broju uzoraka sukladno članku 12. ovog Pravilnika.

2. TEMELJNI ZAHTJEVI KAKVOĆE MLIJEKA

Članak 3.

Sirovo mlijeko jest prirodni sekret mliječne žlijezde, dobiveno redovnom i neprekidnom mužnjom jedne ili više zdravih muznih životinja, pravilno hranjenih i držanih, kojem nije ništa dodano niti oduzeto i nije zagrijavano na temperaturu višu od 40⁰ C.

Sirovo mlijeko mora potjecati od muznih životinja kod kojih je do poroda najmanje 30 dana, ili je od poroda prošlo više od osam dana.

Sirovo mlijeko se zavisno od vrste muznih životinja od kojih je dobiveno razvrstava kao kravlje (u daljnjem tekstu: mlijeko), ovčje i kozje.

Članak 4.

Sirovo mlijeko mora imati svojstven izgled, boju, miris i okus.

Sirovo mlijeko mora najkasnije dva sata nakon mužnje biti ohlađeno na temperaturu do najviše 6⁰ C.

Članak 5.

Mlijeko mora udovoljavati sljedećim zahtjevima kakvoće:

- da sadrži najmanje 3,2 % mliječne masti;
- da sadrži najmanje 3,0 % bjelančevina;
- da sadrži najmanje 8,5 % suhe tvari bez masti;
- da mu je gustoća od 1,028 do 1,034 g/cm na temperaturi od 20⁰ C;
- da mu je kiselinasti stupanj od 6,6 do 6,8⁰ SH, a pH vrijednost od 6,5 do 6,7;
- da mu točka leđišta nije viša od -0,517⁰ C;
- da mu je rezultat alkoholne probe sa 72 % etilnim alkoholom negativan.

Članak 6.

Ovčje mlijeko mora udovoljavati sljedećim zahtjevima kakvoće:

- da sadrži najmanje 4,0 % mliječne masti;
- da sadrži najmanje 3,8 % bjelancevina;
- da sadrži najmanje 9,5 % suhe tvari bez masti;
- da mu je gustoća od 1,034 do 1,042 g/cm na temperaturi od 20⁰ C;
- da mu je kiselinasti stupanj 8,0 do 12,0⁰ SH, a pH vrijednost od 6,5 do 6,8;
- da mu točka leđišta nije viša od -0,56⁰ C.

Članak 7.

Kozje mlijeko mora udovoljavati sljedećim zahtjevima kakvoće:

- da sadrži najmanje 2,8 % mliječne masti;
- da sadrži najmanje 2,5 % bjelancevina;
- da sadrži najmanje 7,5 % suhe tvari bez masti;
- da mu je gustoća 1,024 do 1,040 g/cm na temperaturi od 20⁰ C;
- da mu je kiselinasti stupanj 6,5 do 8,0⁰ SH, a pH vrijednost od 6,4 do 6,7;
- da mu točka leđišta nije viša od -0,54⁰ C.

Članak 8.

Sirovo mlijeko ne smije sadržavati rezidue iznad dozvoljene količine koje imaju farmakološko ili hormonalno djelovanje te antibiotike, pesticide, detergente i druge štetne tvari koje mijenjaju organoleptička svojstva mlijeka.

Dozvoljene količine rezidua i štetnih tvari propisane su posebnim veterinarsko zdravstvenim propisima.

Sirovo mlijeko ne smije sadržavati mehaničke nečistoće.

Sirovo mlijeko ne smije sadržavati dodane količine vode.

Članak 9.

Smatra se da je sirovo mlijeko koje će se pri daljnjoj preradi toplinski obrađivati standardne kakvoće glede broja mikroorganizama i somatskih stanica ako udovoljava sljedećim zahtjevima:

Vrsta mlijeka	Geometrijski prosjek	
Mlijeko	≤ 100.000	≤ 400.000
Ovčje i kozje mlijeko	≤ 1.500.000	—

3. UZIMANJE UZORAKA ZA ISPITIVANJE KAKVOĆE SIROVOG MLJEKA

Članak 10.

Uzimanje uzoraka za ispitivanje kakvoće sirovog mlijeka (u daljnjem tekstu: uzimanje uzoraka) obavlja za to osposobljena osoba.

Ospostobljavanje osoba iz stavka 1. ovoga članka provodi ovlaštena laboratorij (u daljnjem

tekstu: laboratorij).

Uzimanje uzoraka za ispitivanje pojave rezidua može obavljati osim osposobljene osobe iz stavka 1. ovoga članka i ovlaštena osoba mljekare.

Članak 11.

Uzimanje uzoraka i postupak s njima mora biti u suglasju s hrvatskom normom: Mlijeko i mliječni proizvodi – Poduka za uzorkovanje (HRN EN ISO 707:1999.).

Članak 12.

Uzimanje uzoraka obavlja se svaki mjesec metodom slučajnog izbora kod najmanje sljedećeg broja uzoraka:

1. dva za utvrđivanje udjela mliječne masti;
2. dva za utvrđivanje udjela bjelančevina;
3. jedan za utvrđivanje broja mikroorganizama;
4. jedan za utvrđivanje broja somatskih stanica;
5. jedan za utvrđivanje točke ledišta;
6. jedan za utvrđivanje pojave rezidua.

Otkupljivač mlijeka može prigodom otkupa ispitivati pojavu rezidua u otkupljenom sirovom mlijeku, mjestima otkupa te kod proizvođača. Ako se ispitivanjem utvrdi pojava rezidua u mlijeku prije isporuke u mljekaru otkupljivač mlijeka uzet će uzorak iz svih rashladnih uređaja na otkupnim mjestima i farmama gdje je mlijeko sabirano te nakon toga kod svih proizvođača koji su isporučili mlijeko u rashladne uređaje u kojima je utvrđena pozitivna reakcija na rezidue.

4. ISPITIVANJE KAKVOĆE SIROVOG MLJEKA

Članak 13.

Ispitivanje kakvoće sirovog mlijeka (u daljnjem tekstu: ispitivanje) se obavlja referentnim, standardnim i rutinskim metodama.

Referentna metoda ispitivanja koristi se u referentnom laboratoriju za provjeru rezultata ispitivanja koja su obavljena standardnim ili rutinskim metodama.

Standardna metoda ispitivanja koristi odobrene mjerne uređaje za ispitivanje.

Rutinska metoda ispitivanja koristi se u slučajevima kada nije na raspolaganju odobreni uređaj za ispitivanje, te se stoga ispitivanje ne može organizirati standardnim metodama.

Članak 14.

Ispitivanje obavlja laboratorij mjernim uređajima koji su ovjereni ili umjereni i imaju sljedivost do državnog etalona.

Mjerni uređaji iz stavka 1. ovog članka podliježu odredbama posebnog propisa o mjeriteljskoj djelatnosti.

Točnost obavljenih ispitivanja iz stavka 1. ovoga članka provjerava se referentnim metodama u referentnom laboratoriju.

Članak 15.

Pojedinačni i prosječni rezultati ispitivanja sadržaja mliječne masti i bjelančevina utvrđuju se postotnim vrijednostima, a objavljuju se na razini točnosti od dva decimalna mjesta.

Iz pojedinačnih rezultata dobivenih analizom izračunava se za svaki mjesec, koristeći aritmetičku sredinu, prosječni sadržaj mliječne masti i bjelančevina u sirovom mlijeku.

Iz pojedinačnih rezultata dobivenih ispitivanjem tijekom zadnja dva mjeseca izračunava se koristeći geometrijsku sredinu prosječni broj mikroorganizama.

Iz pojedinačnih rezultata dobivenih ispitivanjem tijekom zadnja tri mjeseca izračunava se

koristeći geometrijsku sredinu prosječni broj somatskih stanica.

Točka ledišta određuje se vrijednošću koja se izražava u °C.

Članak 16.

Laboratorij dostavlja svaki mjesec proizvođaču i otkupljivaču izračunate pojedinačne rezultate ispitivanja, te njihove prosječne vrijednosti.

Članak 17.

Ako se ispitivanje zbog opravdanih razloga ne može obaviti na broju uzoraka propisanim u članku 12. ovog Pravilnika, prosječna vrijednost izračunat će se koristeći raspoložive podatke dva prethodna ispitivanja.

Članak 18.

Ako se ispitivanjem broja mikroorganizama i somatskih stanica utvrde prosječne vrijednosti više od onih propisanih člankom 9., laboratorij izvještava o tome proizvođača i otkupljivača sirovog mlijeka, te nadležni Veterinarski ured.

Ako otkupljivač ispitivanjem utvrdi pojavu rezidua o tome će izvijestiti laboratorij te mu dostaviti uzorke mlijeka za sve proizvođače kod kojih je utvrđena pojava rezidua.

Laboratorij izvještava nadležni Veterinarski ured ukoliko utvrdi pojavu rezidua u sirovom mlijeku.

Sirovo mlijeko kod kojeg je utvrđena pojava rezidua viša od propisanih člankom 8. stavkom 2. ovoga Pravilnika ne smije se dalje otkupljivati.

Proizvođaču će biti dozvoljena ponovna isporuka sirovog mlijeka kada potvrdom izdanom od strane nadležnog Veterinarskog ureda dokaže da sirovo mlijeko ne sadrži rezidue.

Članak 19.

Ako se ispitivanjem utvrdi da je sirovom mlijeku dodana voda, sirovo se mlijeko ne smije otkupljivati.

Proizvođaču će biti dozvoljena ponovna isporuka sirovog mlijeka nakon 15 dana od dana kada je prestao otkup.

Ako se ispitivanjem posumnja da je sirovom mlijeku dodana voda, uzet će se novi skupni uzorak u staji neposredno nakon mužnje.

Ako se ispitivanjem iz stavka 3. ovoga članka utvrdi da sirovom mlijeku nije dodana voda, a sadržaj mliječne masti i bjelancevina je ispod temeljnih zahtjeva, mlijeko se može preuzeti za preradu.

Članak 20.

Laboratorij je dužan voditi evidenciju o datumu uzimanja uzorka, konzerviranja, metodi i datumu ispitivanja te o dobivenim rezultatima.

Evidencija iz stavka 1. ovoga članka čuva se dvije godine te se na zahtjev nadležnog tijela mora predložiti na uvid.

5. RAZVRSTAVANJE SIROVOG MLJEKA

Članak 21.

Laboratorij razvrstava mlijeko zavisno od prosječnog broja mikroorganizama u klase, i to:

Klasa	Broj mikroorganizama/ml
E	≤ 50.000
I	51.000 – 100.000
II	101.000 – 400.000

III	> 400.000
-----	-----------

Članak 22.

Laboratorij razvrstava ovčje i kozje mlijeko zavisno od prosječnog broja mikroorganizama u klase, i to:

Klasa	Broj mikroorganizama/ml
I	$\leq 1.000.00$
II	1.001.000 – 1.500.000
III	$> 1.500.000$

6. UVJETI ZA OVLAŠĆIVANJE LABORATORIJA

Članak 23.

Ovlaštenje za obavljanje ispitivanja daje se laboratoriju koji je registriran za obavljanje te djelatnosti kod nadležnog suda ili je u sastavu pravne osobe registrirane za obavljanje takve djelatnosti, a ispunjava i ostale uvjete propisane ovim Pravilnikom.

Članak 24.

Laboratorij mora imati posebne radne prostorije za:

1. preuzimanje i valjanu pohranu uzoraka,
2. smještaj uređaja i instrumenata za ispitivanje,
3. smještaj kemikalija, laboratorijske opreme i suđa,
4. pranje i sušenje laboratorijskog suđa i opreme,
5. obradu rezultata i pripremu izvješća.

Članak 25.

Laboratorij mora osigurati sustav uzimanja uzoraka mlijeka propisan u članku 11. ovoga Pravilnika, te raspolagati mjernim uređajima iz članka 14., instrumentima i drugom opremom za ispitivanje koja je u suglasju sa odnosnim stanjem znanosti i tehnike.

Članak 26.

Laboratorij mora imati pisane upute za provođenje ispitivanja, te za uporabu i rad svih mjernih uređaja i instrumenata koji se koriste za pripremu uzoraka i ispitivanje.

Članak 27.

Laboratorij mora imati u radnom odnosu stručno osposobljene zaposlenike, i to:

- a) najmanje jednog zaposlenika sa završenim dodiplomskim studijem poljoprivrednog, veterinarskog, tehnološkog ili kemijskog područja i dvije godine radnog iskustva;
 - b) zaposlenike četvrtog (IV) stupnja obrazovanja, poljoprivredni, veterinarski ili kemijski tehničari, osposobljeni za rad na odgovarajućim poslovima – broj zaposlenika primjeren opsegu rada laboratorija.
 - c) PKV/NKV – pomoćno osoblje prema opsegu rada laboratorija.
- Nalaze ispitivanja potpisuje ovlaštena osoba - voditelj laboratorija.

Članak 28.

Laboratorij podnosi Ministarstvu poljoprivrede i šumarstva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) zahtjev za dobivanje ovlaštenja, uz koji prilaže:

1. izvadak iz registra Trgovačkog suda;
2. dokaz o prostornim uvjetima smještaja;
3. dokaz o valjanom sustavu uzimanja uzoraka;
4. popis mjernih uređaja, instrumenata i tehničke opreme;
5. dokaz o stručnoj osposobljenosti i broju zaposlenika;
6. dokaz o osiguranju nepristranosti i neovisnosti.

Članak 29.

Ispunjavanje propisanih uvjeta za dobivanje ovlaštenja utvrđuje stručno povjerenstvo (u daljnjem tekstu: povjerenstvo) koje imenuje ministar poljoprivrede i šumarstva (u daljnjem tekstu: ministar).

Povjerenstvo se sastoji od tri člana.

Povjerenstvo obavlja očevid, nakon čega sastavlja zapisnik s prijedlogom o ovlašćivanju.

Na temelju zapisnika i prijedloga povjerenstva, uz suglasnost Državnog zavoda za normizaciju i mjeriteljstvo (u daljnjem tekstu: Državni zavod), Ministarstvo izdaje rješenje o ovlašćivanju.

Ministarstvo može, uz suglasnost Državnog zavoda izdati rješenje o ovlašćivanju laboratorija koji ne udovoljava uvjete propisane ovim Pravilnikom, ako se na određenom području ne može organizirati ispitivanje sukladno ovom Pravilniku.

Rješenje iz stavka 5. ovog članka izdaje se na rok od jedne godine.

Popis ovlaštenih laboratorija objavljuje se u »Narodnim novinama«.

Članak 30.

Provjeru rada laboratorija obavlja referentni laboratorij koji je ovlašten na temelju rješenja Ministarstva.

Ministarstvo će uz suglasnost Državnog zavoda izdati rješenje iz stavka 1. ovoga članka ako referentni laboratorij udovoljava uvjete Hrvatske norme: Opći uvjeti za rad ispitnih laboratorija (HRN EN 45001:1996.).

Naziv referentnog laboratorija objavljuje se u »Narodnim novinama«.

Članak 31.

Referentni laboratorij mora udovoljavati sljedećim uvjetima:

1. raspolagati dostatnim brojem stručnih osoba osposobljenih za korištenje mjernih uređaja, instrumenata i tehničke opreme za ispitivanje;
2. raspolagati mjernim uređajima, instrumentima i tehničkom opremom koja osigurava valjano ispitivanje a u suglasju je sa danim stanjem znanosti i tehnike;
3. imati odgovarajuću administrativnu infrastrukturu;
4. imati dostatno znanje o međunarodnim standardima i praksi;
5. imati valjane podatke o raspoloživim tvarima koje se koriste u laboratoriju te o proizvođačima tih tvari.

Članak 32.

Referentni laboratorij zadužen je za:

- upoznavanje laboratorija sa detaljima provođenja postupaka ispitivanja i organizacijom usporednih testiranja;
- koordiniranje i primjenu referentnih metoda za provjeru točnosti ispitivanja te organiziranje usporednih ispitivanja;
- istraživanje i uvođenje novih postupaka ispitivanja;
- organiziranje i provedba tečajeva za zaposlenike laboratorija;

- provjeru nasumičnih ispitivanja.

Članak 33.

Laboratorij je dužan referentnom laboratoriju omogućiti nesmetano obavljanje nadzora iz članka 14. stavka 3. ovog Pravilnika.

Ako referentni laboratorij utvrdi da laboratorij ne ispunjava neke od propisanih uvjeta iz ovog Pravilnika, utvrdit će nedostatke i o tome izvijestiti Ministarstvo. Ministarstvo će odrediti rok u kojem se ti nedostaci moraju otkloniti, odnosno rok u kojem se moraju ispuniti propisani uvjeti.

Ako laboratorij u određenom roku ne postupi u suglasju s odredbama iz stavka 2. ovoga članka Ministarstvo će rješenjem oduzeti ovlaštenje i brisati ga s popisa ovlaštenih.

Članak 34.

Ako laboratorij odnosno referentni laboratorij ne ispunjava uvjete propisane ovim Pravilnikom, Ministarstvo će rješenjem oduzeti ovlaštenje i brisati ga s popisa ovlaštenih odnosno referentnih laboratorija.

7. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 35.

Danom početka primjene ovog Pravilnika prestaju važiti odredbe članka 11., 12., 13. i 14. Pravilnika o kakvoći mlijeka, mliječnih proizvoda, sirila i čistih kultura (»Narodne novine«, br. 53/91.).

Članak 36.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objave u »Narodnim novinama«, a primjenjuje se od 1. siječnja 2001. godine.

Klasa: 011-02/00-01/121

Urbroj: 525-01-00-01

Zagreb, 10. listopada 2000.

Ministar

mr. sc. Božidar Pankrećić, v. r.